

AFRİKA ENSTİTÜSÜ BELGESİ

Yeni oluşumları beraberinde getiren 21. yüzyıl savaş ve kavga ortamlarından ziyade bilgiye dayalı tecrübelerden istifade edecektir. Bu durum, çağın gerektirdiği şartları dikkate alacak ve teknolojiyi en üst seviyede kullanacak; kendi içinde, çevresinde ve farklı coğrafyalardaki kazanımlarıyla başarı elde eden ülkelere hayat hakkı tanıyacaktır.

Geleneklerini değişmez hayat normları olarak gören ve onları günün şartlarına göre yeniden şekillendiremeyen, yaşadığı dünyadaki gelişmeleri takip etme kabiliyetini kazanmak için gerekli adımları atamayan, hatta onlara yön vermede etkin olamayan devletlerin ne kendi kaderlerini belirlemede, ne de başka toplumlara ufuk açacak girişimlerde bulunmaları söz konusu olur.

Bugün pek çok alanda gelişmesini tamamlamış olan Asya, Amerika ve hatta Afrika'daki bütün toplumların geçmişten günümüze geçirdikleri evreleri adım adım takip eden yüzlerce araştırma ve inceleme kurumları vardır ve geleceğe yönelik stratejiler belirlemektedirler.

20. yüzyılın son yıllarında dışarıya açılma konusunda büyük bir atılım gerçekleştiren Türkiye'de bu üç kıtadan en çok ihmal edilen Afrika konusunda kurumsal bir yapılanmanın eksikliği bugüne kadar daima hissedildi. Çevresinde giderek güçlenen ve 2005 yılını "Afrika'ya Açılım Yılı" ilan eden Türkiye'nin bu kıtaya ilgili stratejik önemi hâiz konuları inceleyecek ve araştırmalar yaptıracak kurumlarının bir an evvel açılmasının zamanı gelmiştir.

TASAM Afrika Enstitüsü ulusal ve uluslararası düzeyde stratejik inceleme ve araştırmaları projelendirip ortaya koyabilen, gelecekle ilgili gerçekçi öngöründe bulunarak bunları kitap, makale, rapor ve yorumlarla kalıcı hale getiren ve öngörülerini gerçekleştirirken, meselelere farklı bir üslupla yaklaşma prensibinden hareket eden bir inceleme ve araştırma kurumudur.

TASAM Afrika Enstitüsü, alanında önemli bir boşluğu dolduracak, yapmakta olduğu sosyal, ekonomik, siyasi ve kültürel çalışmalarla, Afrika'nın geleceğine projektör tutacaktır.

Süleyman ŞENSOY

TASAM Başkanı / President of Tasam

GİRİŞ

Türkiye'den uzak gibi görünse de, Afrika'nın herhangi bir ülkesinde yaşanan açlık, iç savaş, göç ve işsizlik gibi problemler bizleri de etkilemektedir. Bu küreselleşmenin tabii bir sonucudur.

Afrika Enstitüsü, Afrika konusunda uzman akademisyenlerin, araştırmacıların ve strateji uzmanlarının oluşturduğu bir inceleme ve araştırma birimi olarak, Türkiye'de bu konuda açılmış ilk ciddi kurumdur.

Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi'nin (TASAM) 2004 yılı Aralık ayında oluşturduğu Afrika Çalışma Grubu, 01 Mart 2006 tarihinden itibaren Afrika konusundaki çalışmalarını Afrika Enstitüsü adı altında devam ettirmeye başlamıştır.

TASAM Afrika Enstitüsü'nün kuruluşunun tamamlanmasıyla birlikte Afrika araştırmaları alanında ciddi bir adım atılmış oldu. Ülkemizde bugüne kadar ihmal edilen Afrika konusundaki ilmî faaliyetlerimiz, bu enstitünün faaliyete geçmesiyle birlikte, yurt içinde olduğu kadar uluslararası alanda da benzer çalışmalar yapan kişilerle ve kuruluşlarla işbirliği imkânına kavuştu.

20. yüzyılın ortalarında çizilen sınırlar sebebiyle, Afrika kıtasının pek çok bölgesinde karışıklıklar devam ederken, azımsanamayacak sayıda ülkede ise etnik ve dinî kökenli iç dalgalanmalar giderek şiddetini artırmaktadır. Afrika Birliği başta olmak üzere, kıta ülkeleri arasında kurulan bölgesel, siyasî ve iktisadî bütünleşme hareketlerinin müdahaleleri ve diğer uluslararası kuruluşların çalışmaları yetersizdir.

Gelişmiş ülkelere hammadde ve gıda sevkiyatı yaparken, kendi kaynaklarını her geçen gün azaltan Afrika kıtası, aynı zamanda daha fazla oranda ekilebilir arazilerinin ve yeşil alanlarının çölleşmesi tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Her ne kadar Türkiye'den uzak gibi görünse de; Afrika'nın herhangi bir ülkesinde yaşanan açlık, iç savaş, göç ve işsizlik gibi büyük problemler bizleri de yavaş yavaş etkilemektedir. Bu

küreselleşmenin tabii bir sonucudur ve istenmeyen gelişmelerden Türkiye'nin etkilenmemesi artık mümkün değildir.

Türkiye'nin bugüne kadar Afrika kıtasına gereken önemi ve alakayı göstermemesinin arkasında siyasî, iktisadî, sağlık, çevre, askerî ve sosyo-kültürel alanlarda yetişmiş elemanı olmaması; stratejik inceleme, araştırma ve vizyonu için gerekli projeler hazırlatıp uygulayamaması yatmaktaydı.

Günümüzde Afrika'ya özel ilgi duyan ülkeler yanında Türkiye'nin de, kıta hakkında doğru bilgilere en kısa zamanda sahip olacak, onları anlayacak, iyi analiz ederek gerekli değerlendirmelerde bulunup bunlardan faydalı sonuçlar elde edecek ve önerilerde bulunacak bir kuruma ihtiyacı vardı. Bu açıdan TASAM Afrika Enstitüsü alanında önemli bir boşluğu doldurmaktadır.

AMACI

Afrika kıtasında meydana gelen her değişikliği takip ederek, akademik, siyasi, ekonomik ve kültürel alanlardaki problemlere etkin çözümler sunmaktır.

Afrika'daki gelişmeleri takip ederek, Türkiye'nin bu kıta ülkeleriyle ikili, bölgesel, çok taraflı uluslararası ilişkilerine; tarihî, kültürel, siyasî, iktisadî, sosyolojik ve jeopolitik yapısına yönelik bilimsel incelemeler, araştırmalar, analizler ve değerlendirmeler yaparak karar alıcılara, bu kıtaya ilgi duyan iş dünyasına, akademik çevrelere, dinamik, etkin çözümler ve karar seçenekleri sunmaktır.

HEDEFLERİ

TASAM Afrika Enstitüsü, Türkiye'nin bölgedeki etkinliğini arttırmak için gerekli olan akademik, sosyal ve siyasi inceleme ve araştırmaları yaparak, işbirliği imkânlarını araştırır.

Mısır, Kuzey Afrika, Büyük Sahra, Kızıldeniz ve Aden Körfezi'nin batı sahilleri gibi Afrika'nın farklı coğrafyalarında, bin yıldan fazla bir süre varlık gösteren Türklerin, özellikle Osmanlı Devleti döneminde elde ettikleri kazanımları tarihî bir bakış açısı ile ortaya çıkarmak.

Afrika konusuna ilgi duyan araştırmacıları destekleyerek, Türkiye'de Afrika araştırmalarını olması gereken noktaya getirmek; seminerler ve konferanslar ile kıtanın tanıtımına yönelik sergiler, toplantılar ve seyahatler düzenlemek.

Afrika araştırmaları konusunda önemli mesafeler almış olan Avrupa ve Amerika'daki Afrika enstitüleri ve bütün Afrika araştırmacılarının kurdukları ulusal ve uluslararası diğer kuruluşlarla müşterek çalışmalar yapmak, düzenleyeceği her türlü ilmî faaliyete bu kuruluşları davet etmek, onların yapacağı benzeri faaliyetlere iştirak etmek.

Halen faal olarak eğitim veren Afrika ülkelerindeki üniversitelerin ve araştırma kurumlarının ilmî faaliyetleri neticesinde ortaya koydukları eserlerini temin etmek ve köklü bir gelenek oluşturan Avrupa ve Amerika'daki benzeri kurumların yayınladıkları her türlü dokümantasyon belgesini, raporları, kitapları ve süreli yayınları takip etmek.

Türkiye'nin Afrika'daki ilgi ve etki alanına yönelik gelişmeleri takip etmek.

Dünyada etkili güç merkezlerinin Afrika kıtasına yönelik politikalarını analiz etmek.

Küreselleşme sürecinde, 53 kıta ülkesinin tamamının iştirakiyle oluşturulan Afrika Birliği'ndeki gelişmeleri takip etmek. Türkiye - Afrika Birliği ilişkilerinin karşılıklı menfaatleri temin edecek şekilde sağlıklı olarak gelişmesine katkı sağlamak.

Türkiye'nin Afrika'da kalıcı barışın yerleşmesine katkıda bulunmasına yönelik araştırmalar yapmak. Bu kıtadaki gelişmelere ilgi duyanlara gerekli bilgi, vizyon ve dokümantasyon yardımında bulunmak.

Türk Kültürünün Afrika'da, Afrika Kültürünün de Türkiye'de tanınmasına katkı sağlamak.

Afrika konusunda bir dokümantasyon merkezi oluşturmak; süreli yayınları takip ederek bu kıtadaki en güncel gelişmeler konusunda kaynak temininde bulunmak.

Yapılan incelemeler ve araştırmalar neticesinde TASAM'ın web sitesinde Afrika'daki değişimleri inceleyen yorumları yayınlamak; uzmanlarınca hazırlanan raporları, inceleme ve araştırma eserlerini yayınlamak.

Ülkemizin kamu ve özel sektörü yararına gerekli uzman ve bilgi desteğini sağlamak.

ÇALIŞMA ALANLARI

Araştırmalar

- Teorik ve Stratejik Araştırmalar
- Sektörel Araştırmalar
- Kurumsal ve Örgütsel Araştırmalar

İncelemeler

- Siyasî, İktisadî ve Sosyo-Kültürel İncelemeler
- Uluslararası İlişkiler, Güvenlik, Enerji ve Su İncelemeleri
- Alan İncelemeleri

FAALİYET VE YAYINLARI

Kongre ve Konferanslar

TASAM- Afrika Çalışma Grubu, ilki 23-24 Kasım 2005 tarihleri arasında İstanbul'da olmak üzere Türkiye'de I. Uluslararası Türk-Afrika Kongresi'ni tertipledi. Bu kongreye Türk Dışişleri Bakanı Abdullah GÜL, Afrika Birliği Komisyonu Başkanı Alpha Oumar KONARE, İslam Konferansı Genel Sekreteri Ekmeleddin İHSANOĞLU ve çok sayıda yurt içinden ve yurtdışından devlet adamı, diplomat ve akademisyen ile kalabalık bir dinleyici grubu katıldı. II. Uluslararası Türk-Afrika Kongresi ise 12-13 Aralık 2006 tarihlerinde İstanbul'da, "Türkiye ve Sahraaltı Afrika'daki Yatırım İmkânları, Kalkınma ve İşbirliği" başlığı altında gerçekleştirildi. Türkiye'den ve Afrika ülkelerinden devlet adamları, diplomatlar ve çok sayıda akademisyenin katıldığı kongrede, Afrika'nın Sahraaltı bölgesiyle büyük bir yakınlaşmaya ve empati kurmaya katkı sağlayacak konuşmalar yapıldı, tebliğler sunuldu. III. Uluslararası Türk-Afrika Kongresi, 2007 yılı Aralık ayında gerçekleştirilecektir. Afrika Enstitüsü her yıl bu kongreyi tekrarlayarak geleneksel hale getirecektir.

Raporlar

Afrika konusunda daha sağlıklı bilgi edinmek ve geleceğe yönelik vizyon geliştirmek amacıyla, TASAM alışma grupları, birbirinden zengin raporları yayına hazırlamaktadırlar. Afrika alışma Grubu da, 2005 yılını Afrika'ya Açılım Yılı ilan eden Türkiye'nin bu yöndeki hedeflerine uygun bir Afrika Raporu–2005 yayınlamıştır.

Makaleler

TASAM tarafından süreli olarak ıkarılan Stratejik ngr Dergisi'nde Afrika konusunda yerli ve yabancı akademisyenlerin makaleleri yayınlanmaktadır. Afrika konulu yayınlanmış makaleler şunlardır:

Doç. Dr. Ahmet KAVAS, “Afrika’da Bütünleşme Hareketleri”, sayı 4, s. 37

“Türk Dış Siyaseti’nin Yeni Açılımı: Afrika”, sayı 5, s. 101

“Türkiye-Libya İlişkileri”, sayı 6, s. 46

Numan HAZAR, “Türk Dış Politikası ve Unesco”, sayı 5, s. 98

Can ALTAN, “Afrika lkeleriyle Ekonomik ve Ticar İlişkilerimiz”, sayı: 5, s. 115

Samir AMİN, “Küresel Sistemde Afrika’nın Ekonomi-Politiėi”, sayı: 9, s. 70

Hasan ÖZTÜRK, “Küreselleşme Bağlamında Afrika’nın Marjinalleřmesi ve Türkiye’nin Afrika Açılımı”, sayı: 9, s. 74

Kitaplar

1 - Yükselen Afrika ve Türkiye: I. Uluslararası Türk-Afrika Kongresi Kitabı

2 – Doç. Dr. Ahmet KAVAS, Osmanlı-Afrika İlişkileri

3- Yeni Yüzyılda Afrika, Editörler: Doç. Dr. Bülent ARAS, Yrd. Doç. Dr. Kenan DAėCI, Prof. Dr. Hasan SELÇUK. (eviri: Hasan ÖZTÜRK)